

Slom nekdanj.

L. 1800., 26. novembra, na praznik sv. Katarine:

Šumni slap je pel ob mlinu
z njim je mati pela sinu:
Kjer boš hodil, srečen bodi!
Lilija naj bele zarje,
dete, v tvojem srcu varjel

Ljubi cerkev, dom in šolo!
Ljubi vrt in njive plodne!
Ljubi davnih dedov vero!
Ljubi križ in trud in delo,
Kristusovih ran petero!

Anton Martin Slomšek, naš svetec.

Rojen 26. nov. 1800 na
Slomu, v mašnika po-
svečen 8. sept. 1824 v
Celovcu, za škofa ma-
ziljen 5. jul. 1846, umrl
24. sept. 1862.

Naša zemlja mu bila je srečen izvor;
naša gora mu vžgala je jutranji zor.
Materi je na Slomu pokoren otrok;
mašniku je na Ponikvi zvonček ubran
in dijaku je v Celju studenec s poljan.
Bogoslovcem v Celovcu vodnjak je globok;
na Bizeljskem je borec in plamen svetel;
dolgi Savi in Donavi potni je val;
na Pohorju je javor ob vodi visok.

Silvin Sardenko, »Slomšek«.
(Iz te lepe knjižice so tudi drugi citati v
današnji prilogi.)

Slom danes.

Na paši pri Sv. Ožbaltu blizu Ponikve je Slomšek
svojim sovrstnikom pastirjem rad pridigoval:

»Ne pred cerkev, pred domačo,
k pridigi ne bom vas vodil;
tam cerkvenik kot igračo
naš sestanek bi razpodil.
Sveti Ožbalt, sam na samem
vabi: Jaz vas k sebi vzamem.
V sveti hram? Ne, v hram ne smemo
s pridigo nedozorelo.
Anđel varih našo vnebo
kaznoval bi kakor smelo.
V sveti hram? Ne! Bog obvaril!
Tja pred hram na kamen stari!
In po dva, po tri, po štiri
s pašnikov so se zelenih
zbirali pred hram pastirji.
V trumah živo razkropljenih
mirno se je pasla čreda;
včasih tudi ne, seveda.
»Čujte, dragi! Nisem skusil
in verujem in vam rečem:
Kdor za druge meč bo brusil,
sam končan bo s tistim mečem.
Kot golobje, dragi bratci,
mi bodimo krotki mladci!
Jezni sede naj na kamen!
Dalje drugič. Danes: Amen!
Čujte s cerkve zvon večernil«

Prednji kot Slomšekove rojstne sobe.

Miza pred domom na Slomu.

Stara šola na Ponikvi.

»Oče s plu-
gom, strog je
rezal brazde
v njivo; sin
je hodil nem
pred plugom
z belo knji-
go. Noga v
istih gre ra-
zorih, duh
teži po dru-
gih vzorih.
Prst se vdr-
la je živini
med počas-
nimi noga-
mi. Plug ob-
stal je v ru-
ševini. Bič je
pal po mladi
rami. Knjiga
pada po ra-
zoru kakor
kruha kos na
dvoru.

Cerkvica sv. Ožbalta. Tu je središče
Slomšekovih mladostnih spominov.

Levo: Ponikva ob južni železnici v okraju Šmarnskem s cerkvijo sv. Martina.

Kako je dobil ime Martin, išče birm-skega botra in mu mati svetuje:
 »Pojdi, sin moj, v dan Gospodov
 na cerkveno spraševanje!
 Votel glas iz praznih sodov;
 dobra vera — dobro znanje:
 Kdor največ bo znal, presodi:
 Tisti tebi boter bodi!
 Dolgo bilo ni nedelje.
 Čuj! Začne se spraševanje.
 Dober kamen dobro melje:
 dobra vera — dobro znanje.
 Deček verno je poslušal,
 botre nemo preizkušal.
 K župniku je šel gospodu
 v prošnji pol in pol v pohvali:
 K binkoštnemu boste godu
 meni tega botra dali. —
 Siromak, so župnik rekli,
 tam pogač ne bodo spekli.
 Vendar, dečko, prav si molil!
 Pravega si botra volil:
 Martin boš po svojem botru.

Previdnost božja in povelje
 pokliče Slomška v šolo v Celje.
 Za svete Genovefe dan
 prihaja smrt čez snežno plan.
 Marijo Slomšek, mater Slomu
 ugrabila je v dragem domu.
 Doma je vse zagrenjeno
 domovje zanj zaklenjeno.
 Drug svet poraja se na Slomu
 in druga mati hodi v domu.

Poslej ni dražjih zanj lepot
 od svetih hramov in samot.
 Na holmu v svetišče stopil je,
 pobožno se pokropil je,
 Zapahnil za seboj je duri
 in vneto molil v sveti uri.
 Pšenico oče je sejal
 in sin jo bo posvečeval.
 Prehival oče v hram je vina
 da bo mašni dar za sina.

Stara gimnazija v Celju, kamor je zahajal Slomšek šest let.

Učitelj vnet, ki ljubi rod,
 brodar je zvest, ki vodi rod.
 Zupančič bil je vnet brodar,
 učencev in valov krmar:
 »Kdor svojega ne zna jezika,

pobeljen grob je zanj omika.
 Odtrgan list je zanj polet,
 nad njim še rovtarski je kmet:
 Če pisati ne zna ne brati,
 vsaj rodno zemljo zna orati.

Pet let čez grob je materin
 minilo.
 Otožno vnovič peli so zvo-
 novi:
 Očeta Marka nesli so v
 gomilo.
 Ostalo tisto leto bo v spo-
 minu:
 Entisoč osemsto in dvajset-
 eno.
 Poslavljaj se pri svetem je
 Martinu.
 Doslej ni višje seglo let
 nobeno
 sprejelo ga je v šolo sve-
 čeniško,
 prineslo mu je radost za-
 željeno.
 S krepostjo Slomšek tiho,
 pol svetniško,
 postal učitelj bolj je kot
 učenec
 med* ljubih bratov trumo
 svečeniško:
 »Vsak ljubi svoj naj jeziki
 materinski!»

Prižnica v Ponikvi.

Vuzenica, trg ubogih
 in naenkrat trg bogatih!
 Kdo zaklad je našel v logih,
 kot se bere v knjigah zlatih?
 Kristusove prve brate
 Slomšek videl je v bolnikih
 in v trpečih...
 Grešnike je Slomšek ljubil.
 Pozno v noč, in v ogenj dneva,
 če se mu je sin izgubil,
 Slomšek gre in ga oteva.
 Luč in lek je bil obenem,
 kakor zgodba razodeva
 nam o sinu izgubljenem.
 Vuzenica! Kraj vstajenja!
 Kdo po tvojih je grebenih
 vrgel plamen prerojenja?
 Šel po mojih je slemenih
 Slomšek z dušo svojo zlato.

Levo: Poslopje, v katerem je bila šola v Vuzeni-
 ci, ki jo je postavil in začel Slomšek (1838—1844).
 Desno: Bogoslovje v Celovcu, kjer je Slomšek
 bil od 1821 do 1825 kot bogoslovec in od 1829
 do 1838 kot špiritual.

